شۇڭا قېرىنداشلار يۇرەك كېسىلىنى داۋالاشنىڭ مۇھىملىقىنى تەكىتلىگەنىدە، بەزىلەر ئۇنىڭ سەۋەبىي توغرىسىدا ئىزدەنسە، ئۇ توغرىسىدا پىكىر قىلسا، ئۇنى ئالدىراپ ئىنكار قىلمايلى. چۈنكى يۇرەك كېسىلى بىر قېتىم داۋالاپ ساقايتىلغان بىلەن، تەلتۆكۈس ساقىيىپ كېتىدىغان كېسەل ئەمەس. ئۇ يەنە قايتا قايتا قوزغىلىدۇ. پىكىر ۋە كۆز قاراشتىكى پەرق تۇپەيلىدىن بىر بىرىمىزنى ئىنكار قىلمايلى. چۈنكى بىز بىنانىڭ ئالدىدىن بىناغا كۆزەتكىنىمىزدە، بىنانىڭ كەينىدە ۋە بىنانىڭ ئىچىدە نېمە بار، ئۇنى كۆزەتكىلىمۇ ئادەم لازىم. بىز يۇزىمىزدىكى قارىنى پەقەت ئەينەك ياكى باشقىلارنىڭ ياردىم ئارقىلىق بايقايمىز. ئالدىراپ غەربنى ئىنكار قىلىشنىڭ ئورنىغا، غەربتىكى تەرەققىياتقا كۆز يۇگۈرتۇپ باقايلى. ئۇلارنىڭ يېقىنقى **200 ـ 100** يىلدىن بۇيانقى تەرەققىياتىنىڭ، مۇسۇلمانلار ۋە ئۆزىمىزنىڭ بۇرۇنقى قۇدرەتلىك دەۋرلىرىمىزنى يوقتىپ، ھازىرقى ئەھۋالغا چۈشۈپ قېلىشنىڭ سەۋەبلىرى ئۈستىدە ئويلىنىپ باقايلى. سەۋەنلىكنى يالغۇز باشقىلاردىن ئىزدىمەي، ئۆزىمىز نەدە كەتكۈزۈپ قويدۇق دەپ ئويلاپ باقايلى. بىزدىكى ھەممە يامان ئىللەتلەرنى، يالغۇز ئۆزىمىزنىڭ مۇستەقىل دۆلىتىمىز بولمىغانلىقتىنلا ئىزدىمەي، مۇستەقىل دۆلەتلەردىكى، بولۇپمۇ مۇسۇلمان دۆلەتلەردىكى ھەر خىل مەسىلىلەرگىمۇ كۆز يۇگۈرتۇپ باقايلى. ئەگەر باشقىلارنىڭ پىكىر ۋە كۆز قارىشىغا قوشۇلمساق، ئۆزىمىزنىڭ ھەقلىق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن مىللىتىمىزنىڭ نېمە ئويلايدىغانلىقى توغرىسىدا بىر تەكشۈرۈش ئېلىپ بارماي تۇرۇپ، ئۆزىمىزنى ئالدىراپ پۈتۈن مىللەتنىڭ ۋەكىلى قاتارىغا قويۇپ، خەلقىمىز ئۇنداق قارايدۇ، مىللىتىمىز مۇنداق ئويلايدۇ دېمەيلى. باشقىلارغا دىكتاتور تەلەپپۇزىدا بۇيرۇق بېرىدىغان ئىشنى تېخىمۇ قىلمايلى. ئوتتۇرىغا قويۇلغان كۆز قاراش ۋە ئىدىيەلەرگە ئوخشىمىغان كۆز قارىشىمىز بولسا، ئۇنى شەخسكە قارىتىپ ئەمەس، ئوتتۇرىغا قويۇلغان كۆز قاراش ۋە پىكىرگە قارىتىپ ئوتتۇرىغا قويايلى. چۈنكى ھېچكىم ئەۋلىيا ئەمەس، ھېچكىم ھەممىنى بىلگۈچى ئەمەس. شەخسلەرنىڭ كىم بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، شەخسىيي چوقۇنۇش قىلمايلى، چۈنكى خاتالاشمايدىغان ئىنسان يوق.

2019 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 22 ـ كۈنى

سياسى ئاكتىپلىرىمىز دۇچ كېلىۋاتقان تەنقىد ۋە ھۇجۇملار توغرىسىدا قىسقىچە مۇلاھىزە

مۇھاجىرەتتىكى سياسى داۋايىمىزنىڭ تەرەققىي قىلىشى ۋە ئامېرىكا باشچىلىقىدىكى غەرب دۆلەتلىرىنىڭ ۋەتىنىمىزدىكى ۋەزىيەتكە بولغان دىققىتى ۋە كۆڭۈل بولۇشنىڭ كۈچىيىشىگە ئەگىشىپ، خىتاي ھۆكۈمىتى ۋە ئۇنىڭ قوللىغۇچىلىرىنىڭ ھەر خىل بۇزغۇنچىلىق ھەرىكەتلىرى كۈچىيىشكە باشلىدى. ئەگەر دىققەت قىلساق يېقىندىن بۇيان خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەتىنىمىزدە يۈرگۈزۈۋاتقان رەزىل سياسەتلىرىنى ئاقلايدىغان تەشۋىقات ماتېرىئاللارنىڭ كۆپىيىش بىلەن بىرگە، ھەر خىل ئىجتىمائىي تاراتقۇلاردا داۋاغا، بولۇپمۇ داۋانىڭ ئالدىدا مېڭىۋاتقان سياسىي ئاكتىپلىرىمىزغا قارىتا ھەر خىل سەلبىي ئۇچۇر ۋە ھۇجۇملارنىڭمۇ كۆپىيىۋاتقانلىقىنى بايقايمىز. گەرچە سياسى ئاكتىپلىرىمىزغا قارشى سەلبىي ئۇچۇرلار تارقىتىۋاتقان ۋە ئۇلارغا ھۇجۇم قىلىۋاتقان ئۇ ئىنسانلارنىڭ سانى بەك كۆپ بولمىسىمۇ، بىراق ئۇلار تارقاتقان ئۇ سەلبىي ئۇچۇر ۋە ھۇجۇملار بىر تەرەپتىن بىر قىسىم سياسى ئاكتىپلىرىمىزنىڭ روھىي كەيپىياتىغا، نورمال ھاياتىغا، خىزمەت ۋە ئۆگىنىش ئۇنۇمىگە، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ داۋادىكى ئاكتىپچانلىقىغا ئېغىر تەسىر يەتكۈزگەن بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن كەڭ جامائەت ئىچىدە ھەر خىل سەلبىي تەسىرلەرنى پەيدا قىلماقتا.

سياسى ئاكتىپلىرىمىزغا قارشى ئوتتۇرىغا چىققان ئۇ سەلبىي ئۇچۇرلار ۋە ھۇجۇملارنىڭ بەزىلىرى ئىسمى-جىسمى ئېنىق بولغان بەزى شەخسلەردىن كەلگەن بولسا، يەنە بەزىلىرى ئىسمى-جىسمى ئېنىق بولمىغان، ئۆزلىرىگە ھەر خىل چىرايلىق ئىسىملارنى قويۇۋالغان ئاتالمىش «ئۆكتىچىلەر»لەر بولۇپ، ئۇلارنىڭ بەزىلىرى قەستەن بۇزغۇنچىلىق قىلۋاتقان بولسا، يەنە بەزىلىرى ھەتتا ئۆزىنىڭ نېمە قىلۋاتقانلىقىنى، كىمنىڭ پايدىسىغا خىزمەت قىلۋاتقانلىقىنى پەرق ئېتەلمەيدىغان نادان، جاھىل، رادىكال، پىسخىكىسى بۇزۇلغان ۋە ياكى ھەسەتخور، كۆرەلمەس ئىنسانلار بولسا كېرەك. بىز ئىجتىمائىي تاراتقۇلاردا سياسى ئاكتىپلىرىمىزغا قارشى ئوتتۇرىغا قويۇلغان ئۇ سەلبىي ئۇچۇر ۋە ھۇجۇملارنى كۆرگەندە، بەزىلىرىمىز ئالدىراپلا ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى خائىنلارنىڭ قىلمىشى دەپ يەكۈن چىقارساق، يەنە بەزىلىرىمىز ئۇ سەلبىي ئۇچۇر ۋە ھۇجۇملارغا ئەگىشىپ چۇقان كۆتۈرۈشتۇق. بەزىلىرىمىز نېمە قىلىشنى ۋە كىمنىڭ گېپىگە ئىشىنىشنى بىلەلمەي بىر بىرىمىزدىن گۇمان قىلىشقا باشلىساق، كۆپىنچىمىز ئۇ ئۇچۇر ۋە ھۇجۇملارغا نىسبەتەن سۈكۈت قىلىشنى تاللىدۇق.

ھەممىزگە ئايان بولغاندەك، ۋەتەنداشلىرىمىزنىڭ ئېغىرلىشىشى، ۋەتەنداشلىرىمىزنىڭ ئۇرۇق-تۇغقان، دوست-بۇرادەرلەر بىلەن بولغان ئالاقىسىنىڭ ئۈزۈلۈشى، ۋەتەندىن كېلىۋاتقان قاباھەتلىك خەۋەرلەرنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ ھەممىزنىڭ روھىي كەيپىياتى ۋە پىسخىكىسى ئازدۇر كۆپتۇر بۇزۇلماقتا. كۆپىنچىمىزدە ئوخشىمىغان دەرىجىدە غەم-ئەندىشە، قايغۇ-ھەسرەت، نالە-شىكايەت، چۈشكۈنلۈك ۋە ئۆمىدسىزلىكلەر

مەۋجۇت. شۇ سەۋەبتىن بەزىدە ئوخشىمىغان كۆز قاراشلىرىمىزنى ئوتتۇرىغا قويغاندا ۋە ياكى تەنقىدىي پىكىرلىرىمىزنى بەرگەندە گەپ سۆزلەرگە بەك دىققەت قىلماي، قارشى تەرەپنى رەنجىتىپ قويىدىغان ئەھۋاللار مەۋجۇت. شۇڭا ئوتتۇرىغا چۈشكەن ئوخشىمىغان پىكىرلەرگە مۇئامىلە قىلغاندا، ئالدى بىلەن چوقۇم ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى پىتنە پاسات ۋە ياكى ئۆزىمىزگە قىلىنغان ھۇجۇم دەپ قارىماي، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى بىر قىسىم ياخشى نىيەت بىلەن بەرگەن تەكلىپ ۋە تەنقىدىي پىكىرلەرنى پەرقلەندۈرىشىمىز كېرەك. چۈنكى، ھەممىمىزنىڭ ياشىغان مۇھىتىمىز، كۆرگەن تەربىيەرىمىز ۋە بىلىم ـ سەۋىيەرىمىز پەرقلىق بولغىنى ئۈچۈن، مەسىلىگە قارىغان يۆنىلىشىمىز، تەنقىد پىكىرلەرنى ئىپادىلەش ئۇسۇلىمىز ئوخشىماسلىقى مۇمكىن. شۇ سەۋەبتىن تەنقىد بېرىش ئۇسۇلىمىز ھەممىمىزگە يېقىپ كېتىشى ناتايىن. ھەتتا بەزىلىرىمىزدە خاتا چۈشەنچە پەيدا قىلىشى مۇمكىن. ئۇنىڭدىن باشقا داۋا ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ داۋاسى بولغاچقا، ھەرقانداق ئۇيغۇرنىڭ داۋانىڭ توغرا يولدا ساغلام يۈرۈشىنى كۆزىتىش ۋە ئۇنىڭغا تەكلىپ پىكىر بېرىش ھەققى بار. سىياسى ئاكتىپلىرىمىزمۇ ئىنسانغا قاراپ مۇئامىلە قىلماي، باشقىلار ئوتتۇرىغا قويغان تەكلىپ پىكىرلەرنىڭ سەممىيىتىگە قاراش كېرەك. چۈنكى داۋا شەخسىيي داۋا ئەمەس، ئۇ خاتا يولغا كىرىپ قالسا، ئۇنىڭ زىيىنىنى ھەر بىر ئۇيغۇر تەڭ تارتىدۇ.

مېنىڭ قارىشىمچە، سىياسى ئاكتىپلىرىمىزغا قارشى ھەر خىل سەلبىي ئۇچۇرلارنى تارقىتىۋاتقان ۋە ئۇلارغا ھۇجۇم قىلىۋاتقان ئىنسانلارنى تۆۋەندىكى بىر نەچچە تۈرگە ئايرىش ۋە ياكى ئۇلارنىڭ سەۋەبىنى تۆۋەندىكى بىر نەچچە تەرەپتىن ئانالىز قىلىش مۇمكىن.

1. كۆز قاراش ۋە ئىدىئولوگىيەدىكى پەرق تۈپەيلىدىن. بەزى ئىنسانلار كۆز قاراش ۋە ئىددىيە جەھەتتە ئۆزىدىن پەرقلىق بولغانلارغا ۋە ياكى پىكىر كۆز قاراشلىرى ئۆزىگە ياقمىغانلارغا ھەر خىل بوھتانلارنى چاپلاپ، ئۇلارنىڭ ئوبرازىنى خۇنۇكلەشتۈرىشكە ئۇرۇنۇۋاتقان بولۇشى مۇمكىن. يەنە بەزى ئىنسانلارنىڭ سىياسى ئاكتىپلىرىمىزنى ۋە ياكى داۋانىڭ ئالدىدا مېڭىۋاتقانلارنى مەقسەتلىك ياكى مەقسەتسىز ھالدا مۇستەقىللىق تەلەپ قىلىدىغان ۋە مۇستەقىللىق تەلەپ قىلمايدىغان دەپ ئىككىگە ئايرىپ، ئۆز ـ ئارا ھۇجۇم قىلىشقا سەۋەب بولۇۋاتقانلىقىمۇ كۆز يۇمغىلى بولمايدىغان بىر ھەقىقەت. ئۇنىڭدىن باشقا ئەگەر دىققەت قىلساق بەزى ئىنسانلىرىمىز مەدەنىيەت سەۋىيە ۋە دىنىي جەھەتتىكى پەرقلىق كۆز قاراشلار تۈپەيلىدىن، ئىنسانلارنى پەقەت مۇسۇلمان ۋە كاپىر دەپ ئىككىگىلا ئايرىپ، مۇسۇلمان بولمىغانلار بىلەن ئىش بىرلىكى ئېلىپ بارغانلارغا ئوخشىمىغان قاراشتا بولۇپ، ئۇلارنى بىراقلا ئىنكار قىلىدىغان ۋە ياكى ئۇلارغا ھۇجۇم قىلىدىغان ئەھۋاللارمۇ مەۋجۇت.

2. شۆھرەتپەرەسلىك، ھەسەتخورلۇق ۋە قىزغانچۇقلۇق تۈپەيلىدىن. داۋا ئىچىدىكى بەزى ئىنسانلىرىمىز ئاربىسىدا، ئۆزىنىڭ داۋادىكى ئورنىنىڭ مۇھىملىقىنى نامايەن قىلىش ئۈچۈن مەقسەتلىك ۋە مەقسەتسىز ھالدا ئۆزىدىن باشقا سىياسى ئاكتىپلارنىڭ سىياسى پائالىيەتلىرىنى ئىنكار قىلىدىغان ۋە ياكى ئۇلارنىڭ ئوبرازىنى خۇنۇكلەشتۈرۈشكە ئۇرۇنۇۋاتقانلار بولۇشى مۇمكىن.

3. چۈشكىنىلىشىش ۋە ئۈمىدسىزلىك تۈپەيلىدىن. ۋەتەندىكى ئېغىر ۋەزىيەتنىڭ ئۇزۇنغا سوزۇلۇشى سەۋەبىدىن ئېغىر دەرىجىدە چۈشكىنىلىشىش ۋە ئۈمىدسىزلىككە گىرىپتار بولغان بەزى ئىنسانلار مىللەتنىڭ بۇ ھالغا چۈشۈپ قېلىشىنى داۋا قىلىۋاتقانلارنىڭ ئىقتىدارسىزلىقى ۋە ياكى تەشكىلات باشلىقلىرىنىڭ خەلقنى خاتا

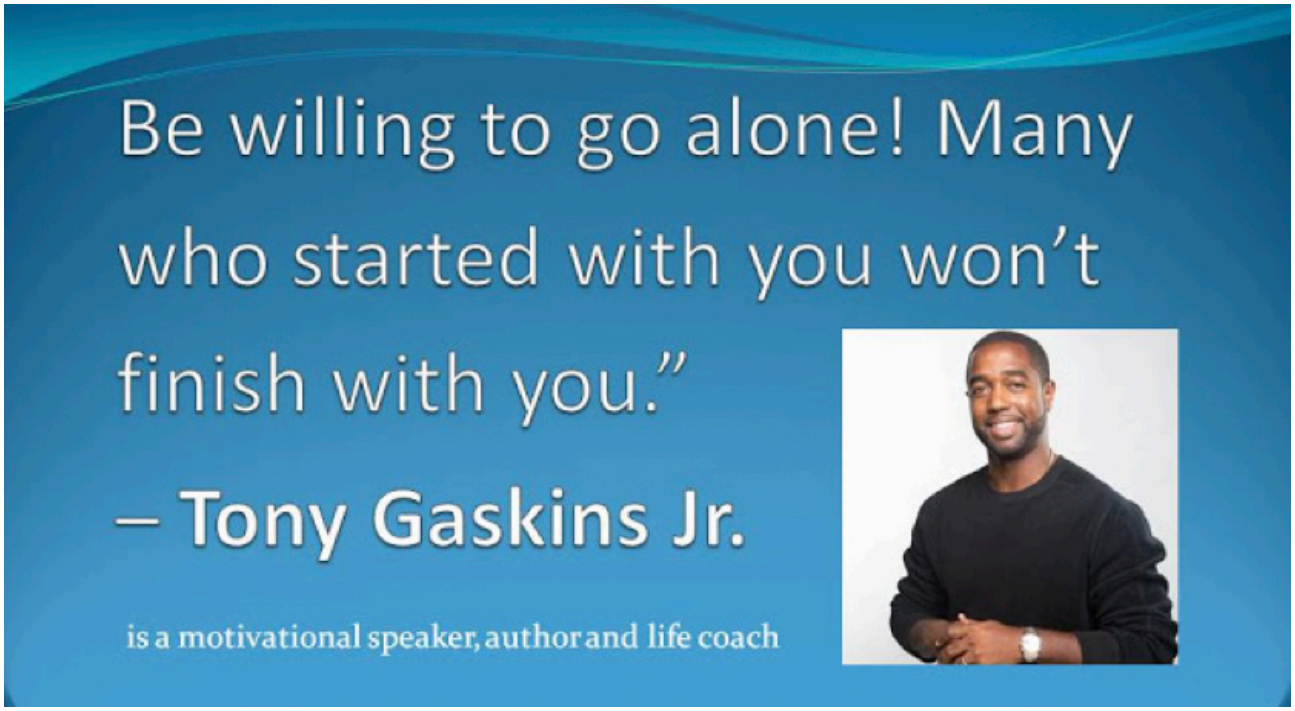
يولغا باشلىغانلىقىدىن دەپ بىلىپ، ئۇلارغا ھۆجۈم قىلىش ئارقىلىق ئۆز كۆڭلىنى راھەت قىلىشقا تىرىشىۋاتقان بولۇشى مۇمكىن.

4. خىتاي ھۆكۈمىتىگە ئىشلەيدىغانلار ۋە ياكى ئۇيغۇرچە ئۆگەنگەن خىتايلار، قەستەن ئارىمىزدا بۇزغۇنچىلىق قىلىۋاتقان بولۇشى مۇمكىن. ۋەتەندىكى خىتاي بىخەتەرلىك خادىملىرى، ۋەتەندىكى تۇغقانلارغا بېسىم ئىشلىتىپ، ھەر خىل يۇمشاق ياكى قاتتىق تاكتىكىلارنى قوللىنىپ، ۋەتەن سىرتىدىكىلەرنى خىتاي ئۇچۇن خىزمەت قىلىشقا مەجبۇر قىلغان ئەھۋاللار ئوتتۇرىغا چىققان ئىدى. بىز پەقەتلا ئوتتۇرىغا چىققانلىرىنى بىلىمىز، بىراق ئوتتۇرىغا چىقمىغانلىرى قانچىلىك، ئۇلار قايسى دۆلەتلەردە ۋە نېمە ۋەزىپىلەرنى ئۆتەۋاتىدۇ؟ بىز ئۇلارنى بەك بىلىپ كەتمەيمىز. ئۇنىڭدىن باشقا پۈل ئۇچۇن سېتىلغانلار ۋە ياكى ئۇيغۇرچە ئۆگەنگەن خىتاي بىخەتەرلىك خادىملارمۇ، ھەر خىل ئىسىملارنى قوللىنىپ، سىياسى ئاكتىپلارغا ۋە داۋانىڭ بېشىدىكىلەرگە ھۆجۈم قىلىۋاتقان، ئۇلارنىڭ خەلق ئىچىدىكى ئوبرازىنى خۇنۇكلەشتۇرۇشكە ئۇرۇنىۋاتقان بولۇشى مۇمكىن.

يۇقىرىقى ئىنسانلارنىڭ بىر قىسمى بەلكىم كىمگە ئىشىنىشىپ، كىمگە ئەگىشىشنى بىلمەسلىكتىن ياكى باشقىلارنىڭ قايمۇقتۇرۇشىدىن، بىلىپ بىلمەي شۇ خاتالىقلارنى ئۆتكۈزىۋاتقان بولۇشى مۇمكىن؛ بەزىلىرى ھەتتا ئۆزلىرىنى مىللەت ئۇچۇن ھەقىقى خىزمەت قىلىۋاتقانلار دەپ ھېسابلىشى مۇمكىن. بىز ئۆز پىكىر ۋە كۆز قاراشلىرىمىزنى بايان قىلىش، جامائەت پىكرى توپلاش ئارقىلىق، ئۇلارنىڭ بەزىلىرىگە تەسىر كۆرسىتەلمىسىمىز ۋە ئۇلارنى قىلىۋاتقان خاتا ھەرىكەتلىرىدىن يانىدۇرالمىسىمىز مۇمكىن؛ لېكىن، كۆپىنچەسى ئىسمىي-جىسمى يوق كۆلەڭگە بولغاچقا، ئۇلار ئۆز نىيىتىدىن يانمىغۇچە ئۇلارغا تەسىر كۆرسىتىش ۋە ياكى ئۇلارنى خاتا يولدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقىش ئۇنچە ئاسان ئەمەس؛ بولۇپمۇ بىزگە دۇشمەنلىك قىلىۋاتقان دۇشمەن كۇچلەرنىڭ مەقسىتى بىزنىڭ ئىتتىپاقلىقىمىزنى بۇزۇپ، بىزنى روھىي جەھەتتە ۋەيران قىلىش بولغاچقا، ئۇلار قانۇنىنىڭ جازاسىغا ئۇچۇرمىغىچە، بىز ئۇلارنى قىلىۋاتقان ئىشىدىن توسۇپ قالالماسلىقىمىز مۇمكىن. شۇڭا مەن كۆپچىلىكنىڭ، بولۇپمۇ ھەر خىل ھۆجۈم ۋە روھىي زەربىگە ئۇچىرىغان سىياسى ئاكتىپلارنىڭ، ئۆزلىرى دۇچ كەلگەن مەسىلىلەرگە روھىي جەھەتتىن قانداق تاقابىل تۇرۇش توغرىسىدا ئۆز كۆز قاراشلىرىمنى ئوتتۇرىغا قويۇپ ئۆتمەكچى.

ئىنسانلار ھاياتىدا ھەر خىل ماددىي ۋە مەنىۋي قىينىچىلىقلارغا دۇچ كېلىدىغان بولۇپ، دۇش كەلگەن مەنىۋي قىينىچىلىقلار ئىچىدە يەڭمەك ئەڭ قىيىن بولغىنى ئۆز ئۆزىمىزنى يېڭىش ھېسابلىنىدۇ. يەنى باشقىلارنىڭ بىزگە قانداق باھا بېرىشى ۋە قانداق قارىشىدىن بەكرەك، ئۆزىمىزنىڭ ئۆزىمىزگە قانداق قارىشىمىز ۋە ئۆزىمىزنىڭ باشقىلارنىڭ ئۆزىمىزگە بولغان سەلبىي باھاسىغا بولغان ھېس تۇيغۇمىز ئۇستىدىن غالىپ كېلىشىمىزدۇر. نۇرغۇن ئىنسانلار روھىي جەھەتتە باشقىلارنى ئەمەس ئۆز ئۆزىنى يېڭەلمىگىنى ۋە ئۆزى ئۇستىدىن غالىپ كىلەلمىگىنى ئۇچۇن، ئۆزىنىڭ قەلبىدىكى ئۆزىگە بولغان تونۇشىدىن بەكرەك باشقىلارنىڭ ئۆزىگە بەرگەن باھاسىغا ئېتىبار بېرىدۇ؛ باشقىلار سەلبىي باھا بەرگەندە، ئاسانلا رەنجىدۇ، كۆڭلى يېرىم بولىدۇ ۋە چۇشكۈنلىشىدۇ؛ باشقىلار ئىجابىي باھا بەرگەندە ۋە ياكى ماختىغاندا، ئاسانلا خوش بولۇپ، لەيلەپ قالىدۇ. ئەمەلىيەتتە نۇرغۇن كىشىلەر ئىنسانلارغا باھا بەرگەندە ئۇلارنىڭ كەلگۈسىدە ئېرىشىدىغان نەتىجىسىگە قاراپ ئەمەس، بەلكى ھازىر قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىسىگە قاراپ باھا بېرىدۇ. شۇڭا ئەگەر يەتمەكچى بولغان نىشان

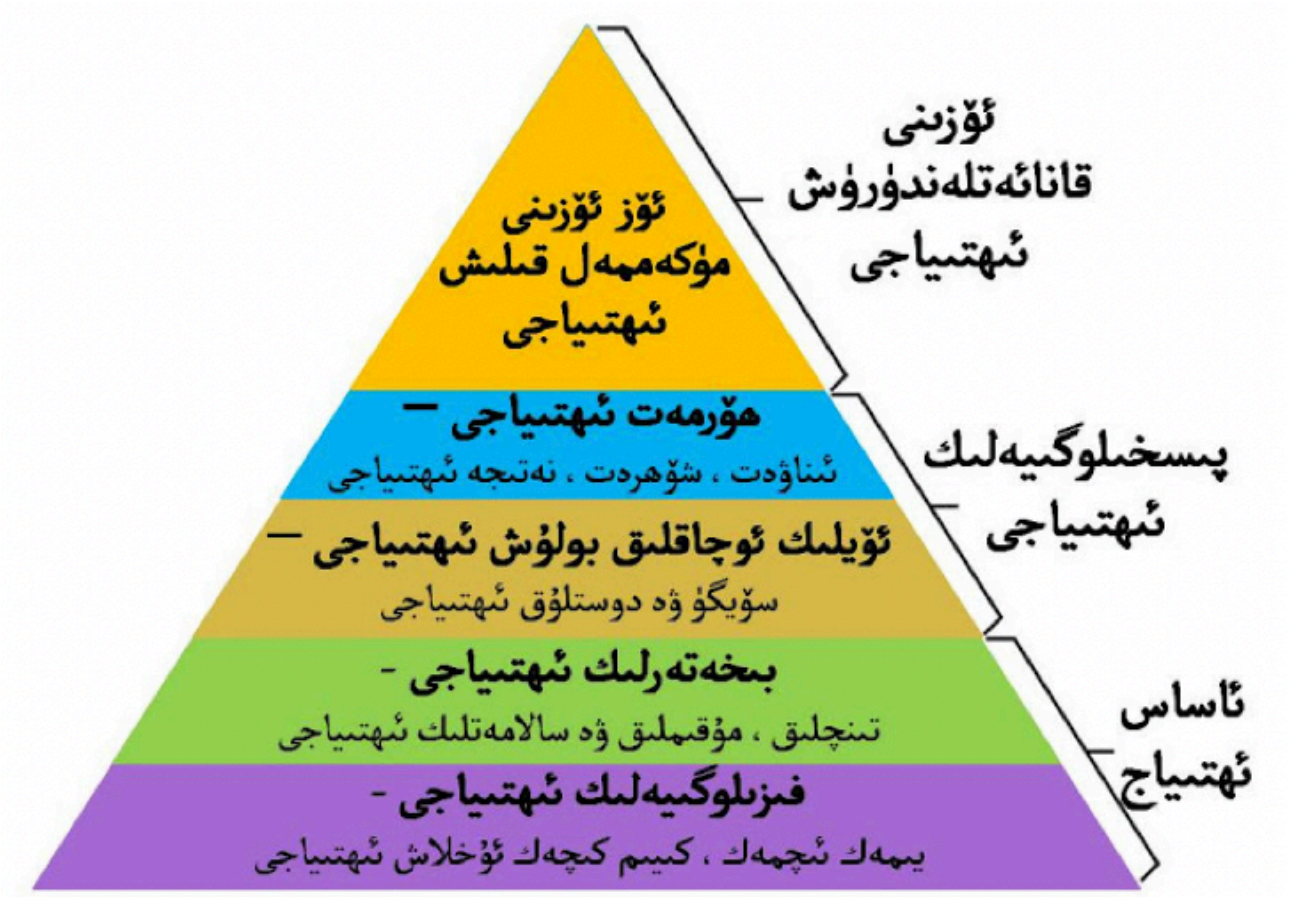
ئېنىق بولسا، مىللەتكە پايدىلىق ئىش بولسا، ئالدىغا قاراپ مېڭىش كېرەك. ئامېرىكىلىق داڭلىق رىغبەتلەندۈرۈش نۇتقى سۆزلىگۈچى، تونى گاسكىنس مۇنداق دېگەن ئىكەن: "يالغۇز يۈرۈشكە ھازىر بولۇڭ، چۈنكى سىز بىلەن يولغا چىققان كۆپلىگەن ئىنسانلار سىز بىلەن ئاخىرىغىچە يۈرۈشى ناتايىن". نىشان ئېنىق بولسا، نىيەت دۇرۇس بولسا، قولغا كەلتۈرگەن نەتىجە، خەلقىمىزگە جۈملىدىن سەلبىي پىكىر بەرگەن ۋە ھۇجۇم قىلغانلارغا نىسبەتەن، ئەڭ كۈچلۈك جاۋابتۇر. باشقىلارنىڭ بىزگە سەلبىي تەسىر كۆرسىتىشىگە ۋە ياكى قىلغان ئىشىمىزدىن ۋاز كەچكۈزۈشكە پۈرسەت يارىتىپ بەرمەسلىكىمىز كېرەك. ئەلۋەتتە، مەن بۇ يەردە باشقىلارنىڭ پىكىرىگە قۇلاق سالماسلىق كېرەك دېمەكچى ئەمەسمەن. باشقىلارنىڭ پىكىرىگە قۇلاق سالغاندا، ئەڭ مۇھىمى ئۇلارنىڭ سەممىيىتىگە قارىشىمىز كېرەك؛ سەممىي تەنقىدلەرنى قوبۇل قىلىشىمىز كېرەك.

ئىنسانىنىڭ ماھىيىتى شەخسىييەتچى بولىدۇ، شۇڭا ئىنسان ئەڭۈەل ئۆزىنى ئويلايدۇ. ئىنسانلارنى ھەرىكەتكە كەلتۈرۈشتە ئەڭ مۇھىم رول ئويناىيدىغان ئامىل ھەرگىز "باشقىلار" بولماستىن، بەلكى ئىنسانىنىڭ ئۆزىنىڭ شەخسىيي ئېھتىياجىدۇر. ئىنسانىنىڭ ئېھتىياجى دېگەندە ئاساسلىقى ئىنسانىنىڭ ماددىي ۋە مەنۇىيي ئېھتىياجلىرى كۆزدە تۇتۇلىدىغان بولۇپ، ئۇ ئىنسانىنىڭ ياشىشى ئۈچۈن زۆرۈر بولغان ماددىي ئېھتىياج، بىخەتەرلىك ئىختىياجى، روھىي ئېھتىياج ۋە ئەڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئۆزىنى قانائەتلەندۈرۈش ئېھتىياجىدىن ئىبارەت بىر نەچچە تۈرلۈك ئېھتىياجنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئىنسانىنىڭ ماددىي ئېھتىياجىنىڭ چېكى بولىدۇ، بىراق ئىنسانىنىڭ مەنۇىي ئېھتىياجىنىڭ چېكى بولمايدۇ. ماددىي ئېھتىياجىدىن ئاشقان ھەرقانداق ماددىي بايلىق ئەمەلىيەتتە ئىنسانىنىڭ مەنۇىي ئېھتىياجى ئۈچۈندۇر. ئىنسان قىلماقچى بولغان ھەرقانداق ئىشنى پەقەت ئۆز مەنپەئەتىگە بۇاستە باغلىغاندا، ئاندىن ئەڭ زور ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچكە ئىگە بولۇپ، قىلماقچى بولغان ئىشنى ئەڭ ياخشى قىلالايدۇ. بەزىلەر بىر مىللەتكە ياكى بىر دۆلەتكە باش بولۇپ، ئۆز ئىقتىدارىنى ئەڭ

يۇقىرى دەرىجىدە نامايەن قىلىش ئارقىلىق ئۆزىنىڭ ئۆزىنى قانائەتلەندۈرۈش ئېھتىياجىنى قاندۇرغان بولسا، يەنە بەزىلەر داۋاملىق ئالىم، دوختۇر تىجارەتچى، ئارتىس بولۇپ، نەتىجە يارىتىش ئارقىلىق ئۆزىنىڭ ئۆزىنى قانائەتلەندۈرۈش ئېھتىياجىنى قاندۇرىدۇ.

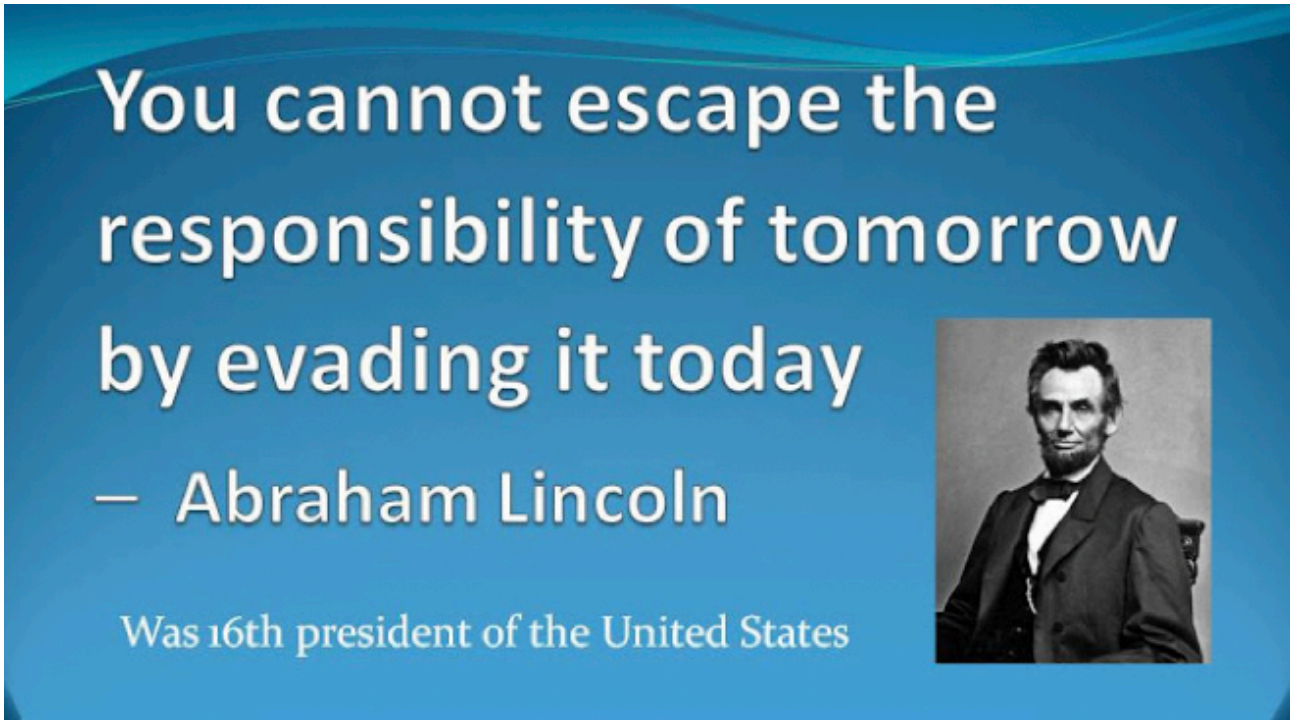
Maslow's hierarchy of needs

ئەلۋەتتە، مەن بۇ يەردە ئىنساننىڭ ماھىيىتى شەخسىيەتچى بولىدۇ دېيىش ئارقىلىق، ئىنسانلارنىڭ ئۆز خەلقى، مىللىتى ۋە ۋەتىنى ئۈچۈن پىداكارلىق كۆرسىتىدىغان، ئىنسانىيەتكە مەنپەئەت يەتكۈزۈش ئۈچۈن ياخشى ئىشلارنى قىلىدىغان ئالىيجاناپ روھنى ئىنكار قىلماقچى ئەمەس. مەن پەقەت ئۇ روھنىڭ ئىنساندا بولىدىغان مەنۇيي ئېھتىياج تۈپەيلىدىن بولىدىغانلىقىنى تەكىتلىمەكچىمەن. مەسىلەن، دۇنيادا ساخاۋەتلىك بولۇش بىلەن ئۆچمەس نامىلارنى قالدۇرغان نۇرغۇنلىغان شەخسلەر، ئۆزلىرى قىلغان ساخاۋەتلىك ئىشلىرى تۈپەيلىدىن مەنۇيي جەھەتتە ئەڭ چوڭ خۇشاللىققا ۋە قانائەتكە ئېرىشكەن. يەنى ئۇلار ئۇ ساخاۋەتلىك ئىشلارنى باشقىلارغا كۆز كۆز قىلىش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئۆز رازىلىقى ۋە خۇشاللىقى بىلەن ئۆز كۆڭلىدىن چىقىرىپ قىلغان، ياكى ئۇلار شۇ ساخاۋەتلىك ئىشلارنى ئۆزىنىڭ خۇشاللىقى دەپ بىلگەن ۋە شۇنداق قىلىش ئارقىلىق ئەڭ زور مەنۇيي ئوزۇقلا ئېرىشكەن. ئۇلار قىلغان ئىشنى ئۆز رازىلىقى بىلەن كۆڭلىدىن چىقىرىپ قىلغانلىقى ئۈچۈن،

باشقىلاردىن بىر نەرسە كۈتمىگەن. باشقىلارمۇ چىن كۆڭلىدىن چىقىرىپ، ئۇلارغا چەكسىز ھۆرمەتلەر ئاتا قىلغان ۋە ئۇلارنى مەڭگۈ ياد ئەتكەن.

ئاللاھ ھەممىمىزنى باراۋەر ياراتقان. مەسئۇلىيەت يالغۇز داۋا قىلىۋاتقانلارغىلا مەنسۇپ بولۇپ قالماستىن، بەلكى ھەممىمىزنىڭ ئۆزىمىزگە تۇشلۇق مەسئۇلىيىتىمىز ۋە ۋىجدانى بۇرچىمىز بار. ئامېرىكا پرىزدېنتى ئابراھام لىنكىن مۇنداق دېگەن ئىكەن «سەن بۇگۈندىن قېچىش ئارقىلىق ئەتىدىكى مەسئۇلىيىتىڭدىن قۇتۇلالمايسەن.» بىز بىر ئىش قىلساق، باشقىلار ئۇچۇن ئەمەس، بەلكى ئۆز مەسئۇلىيىتىمىز ۋە ئۆز ۋىجدانى بۇرچىمىزنى ئادا قىلىش ئۇچۇن قىلىمىز، ھەم ئۇنىڭ جاۋابىنى باشقىلارغا ۋە ياكى ئىسمى-جىسمى يوق ئىنسانلارغا ئەمەس، بەلكى ئەۋۋەل ئۆز ۋىجدانىمىزغا، ئاللاغا ئاندىن بىز سۆيگەن ۋە بىزنى سۆيگەن ئىنسانلارغا بېرىمىز. شۇڭا بىزنىڭ ئىسمى-جىسمى يوق ئىنسانلارنىڭ ئىجتىمائىي تاراتقۇلاردا يازغان ھەر خىل سەلبىي ئۇچۇرلىرى، بوھتانلىرى ۋە ھۇجۇملىرى ئۇچۇن رەنجىشىمىزنىڭ، كۆڭلىمىزنى يېرىم قىلىشىمىزنىڭ، ئۇلارغا چۇشەنچە بېرىپ ياكى ئۇلارغا قارشى ئىنكاسلارنى يېزىپ، ۋاقتىمىزنى ئىسراپ قىلىشىمىزنىڭ ھېچقانداق ھاجىتى يوق. ئەلۋەتتە بىز ئىنسان بولغاچقا، ھېسسىياتىمىز بار، كۆڭلىمىزگە كېلىدۇ، بىراق بىز بىر ئىش قىلىمەن دەپ ئوتتۇرىغا چىققان ئىكەنمىز، ئالدى بىلەن ئۆز ئۆزىمىزنى يىڭەلەيدىغان بىر كۇچ ۋە جاسارەت بولۇشى كېرەك. بولمىسا، دۇشمەن مەقسەتكە يەتكەن بولىدۇ؛ بىز ۋەتەن داۋاسىدىن ئىبارەت بۇ بۇيۇك ئىشقا تېخى تازا ھازىر بولمىغان بولىمىز.

بىز بىر ئىش قىلغاندا، مەيلى ئۇ قانداق ئىش بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، بىز داۋاملىق ئۇنى مىللەت ئۇچۇن، ۋەتەن ئۇچۇن ۋە ياكى باشقىلار ئۇچۇن دەپ بەك تەكىتلەپ كېتىشىمىزنىڭ ھاجىتى يوق. چۇنكى مىللەتمۇ بىزنىڭ، ۋەتەنمۇ بىزنىڭ. ئۇ ۋەتەندە ياشاۋاتقان مىللەت بىزنىڭ ئۇرۇق-تۇغقانلىرىمىزدىن تەركىپ تاپقان. ئۇلار ئۇچۇن بىر ئىش قىلغانلىق، ئەمەلىيەتتە ئۆزىمىز ئۇچۇن بىر ئىش قىلغانلىق ئۆز ۋىجدانى

بۇرچىمىزنى ئادا قىلغانلىق. بىز ئۇ ئارقىلىق ئۆزۈمىزنىڭ كۆڭلىنى راھەتلەتلەيمىز، ئۆزۈمىزنىڭ مەنىۋي ئېھتىياجىمىزنى قاندۇرالايمىز. ئەگەر بىز قىلغان ئىشىمىزنى ۋە كۆرسىتىۋاتقان پىداكارلىقىمىزنى ئۆز مەسئۇلىيىتىمىز ۋە ۋىجدانىي بۇرچىمىزنى ئادا قىلىش ئۈچۈن قىلدۇق دەپ قارىساق، ئۇ چاغدا بىز ئۆزۈمىز خالاپ قىلغان ئىشىمىز ۋە كۆرسەتكەن پىداكارلىقىمىز ئۈچۈن، ئالدىراپ باشقىلاردىن بىر نەرسە كۈتمەيمىز ۋە ئالدىراپ باشقىلاردىن رەنجىمەيمىز. ئەلۋەتتە، ھەممىز ئىنسان بولغاچقا، قىلغان ئىشىمىزنى ۋە كۆرسەتكەن پىداكارلىقىمىزنىڭ باشقىلار تەرىپىدىن ئېتىراپ قىلىنىشىنى، باشقىلار تەرىپىدىن ھۆرمەتلىنىشىنى ئۈمىد قىلىمىز. لېكىن بىز شۇنى ئۇنتۇپ قالماسلىقىمىز كېرەككى، بىز باشقىلاردىن رەنجىش، خاپا بولۇش، قىلغان ئىشىمىزنى ھەر كۈنى نەچچە قېتىم تەكىتلەش ۋە ياكى باشقىلارنى زورلاش ئارقىلىق، ئۇلارنىڭ ھۆرمىتىگە ۋە ئېتىراپ قىلىشىغا ئېرىشەلمەيمىز؛ بىز پەقەتلا ئۆزۈمىزنىڭ گۈزەل ئەخلاق پەزىلىتىمىز ۋە سۆز ھەرىكىتىمىز ئارقىلىق باشقىلارغا تەسىر كۆرسىتەلەيمىز؛ ئۆزۈمىزنىڭ ئەمەلىي نەتىجىلىرىمىز ئارقىلىق باشقىلارنىڭ ھۆرمىتى ۋە ئېتىراپ قىلىشىغا سازاۋەر بولالايمىز.

ھەر بىرىمىز ھەم ئۆزۈمىزگە ھەم بىز تەۋە بولغان ئىجتىمائىي چەمبىرەككە تەۋە. ئىنسان ئالدى بىلەن ئۆزىنى رازى قىلغاندىن كېيىن، ئاندىن ئەتراپتىكىلەرنى ۋە باشقىلارنى رازى قىلالايدۇ. ئۆزىنى رازى قىلالمىغان ئىنسان ھەرگىز باشقىلارنى رازى قىلالمايدۇ؛ ئۆزىنى خوش قىلالمىغان ئىنسان ھەرگىز باشقىلارنى خوش قىلالمايدۇ. بىز بۇ نۇقتىنى تولۇق تونۇپ يېتىشىمىز، ئەتراپىمىزدىكىلەرگە پوزىتسىپ ئېنىرگىيە، خۇشاللىق ۋە ئۈمىد ئاتا قىلىش ئۈچۈن، ئالدى بىلەن ئۆزۈمىز چوقۇم پوزىتسىپ، خوشال ۋە ئۈمىدۋار بولۇشىمىز كېرەك.

2019 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى